

pus

lit

SOCIOLOGIE ROMÂNEASCĂ

Director D.GUSTI

An I · № 10 · Octombrie

1936

INSTITUTUL SOCIAL ROMÂN

să scadă sau s'a retras revărsarea, profilul sufletesc al Românilor era altul, în ce privește cartea nu s'a petrecut altfel. Franța și Parisul mai pot să ne învețe, dar nu către imitație, ci la o descoperire, din proprie destoinicie, a unor noi forme.

De pe acum știm că cele mai multe cărți, care vor lua la anul din România drumul Parisului, vor fi tipărite dinadins pentru expoziție. Tipografiile române vor căuta în chip mărturisit să se măsoare cu ai lor colegi din alte țări sau cel puțin să pue sub ochii streinătății tot ce pot să dea mai bun astăzi. Iată, de pildă, o ediție de artă a lui Eminescu, care ne lipsește. Ediția Murnu a fost numai o încercare și nu este în tot cazul la înălțimea celor mai noi mijloace grafice pe care le avem acum; ediția Botez este numai o ediție de stabilire și de critică de text. Eminescu are dreptul la mai mult, astăzi când se găsește în miezul tuturor preocupărilor și când ne pregătim de ziua de amintire a cincizeci de ani dela moarte. Vom arăta apoi, în felul acesta lumii că ne pricepem să îmbrăcăm în cele mai scumpe haine, pe cel mai pulernic poet și călăuză de frumos al neamului românesc. Vorba lui safică: „Veșnic tânăr, înfășurat în manta-mi“. Să-i dăm a-ceastă mantă de zile mari, cu care să poată ieși, mândru de el și mândru de noi, în lume. Alte volume de știință, de literatură și de artă, despre care n'am încă dreptul să vorbesc, se vor înșira alături. Tehnicienii cărții au și început să gândească la ele și să deseneze întâile schițe. Ce-ați zice, de pildă, de un în folio în franțuzește, cu cele mai de preț reproduceri după picturi pe care le avem? sau de un album de țesătură sau de olărie țărănească, reproduse în culori? De o carte despre România, cu strălucite ilustrații, pe care o așteptăm de atâta timp și ar fi zugrăvit-o cum nu se poate mai isteț și mai de față,

George Vălsan, dacă moartea nu l'ar fi smuls fără vreme dintre noi? Se va găsi altcineva! dar cartea va trebui să iasă.

Atât pentru carte și mai ales pentru legătură se va face târziu în toamnă un concurs cu premii și cumpărături, ca să fie un indemn pentru artiști, iar pentru public o mărturisire a ceea ce putem urzi și avem la marile prilejuri. Cartea românească se va arăta atunci în toată frumusețea ei, ca parte, cea mai bună parte din viață și un tovarăș de zile bune și de zile rele. Pusă în asemenea ramă, ea va apare și ca o neprețuită bogăție a țării, de obicei uitată, sau prețuită numai în valoarea ei trecătoare atunci când se face de către economiști înșirarea și totalizarea bunurilor naturale și fabricale ale unei epoci și ale unui popor. Iar printre foi cu chenare și scoarte de piele aurite își va deschide în cele din urmă loc și scriitorul român, ca purtătorul de cuvânt al pământului. Expoziția cărții este în cea mai mare parte o expoziție a duhului, care îl umple pe el. Artiștii grafici nu fac decât să-i îmbrace în meșteșugite veșminte acest duh.

Parisul, fântâna dela care de-atâtea ori ne-am potolit setea de cunoaștere și de frumusețe, ne așteaptă. Toată expoziția stă sub puterea și vraja unei cărți, pentru că a fost pusă la cale în 1937 ca să aducă aminte de cei 300 de ani trecuți de când a ieșit, dând lumii întregi o altă îndreptare, „Discursul despre metodă“ al celui mai puternic filosof francez, Descartes. Cartea este așa dar în expoziție, nu un oaspe oarecare, ci printre cei mai iubiți. Iată de ce România, cu toți editorii și artiștii ei grafici, trebuie să se pregătească din timp și să scoată ce are mai bun, ca să stea fără să se sfiască, la marea întâlnire, care va fi și o mare judecată. Pentru noi și pentru Franța!

EMANOIL BUCUȚA

A III-a CAMPANIE DE MUNCĂ A ECHIPELOR STUDENȚEȘTI

Cronica de față nu va cuprinde o dare de seamă a înfăptuirilor Echipelor Studențești. Încheierea lucrului este încă prea apropiată, căci n'au trecut decât câteva zile de când, în aproape cincizeci de sate, s'au ținut șezătorile de rămas-bun ale Echipelor, cari încheiau sărbătorește, munca lor de trei luni, ea însăși sărbătorească. Datele și rapoartele de activitate ale studenților și tehnicienilor din Echipele Regale stau deo-

camdată în dosare, așteptând să fie prelucrate și înfățișate, ca și în anii trecuți, și publicului, care urmărește munca socială a studențimii universitare. Când lucrarea aceasta va fi încheiată o vom comunica cetitorilor, cronica de față cuprinzând numai o înfățișare a organizării muncii din vara anului 1936, adică din a treia campanie de lucru a Echipelor Studențești.

Campania din 1936 întrece cu mult în

mărimine, pe celelalte două anterioare arătând pătrunderea ideii muncii voluntare la sate între studenți, precum și în lumea satelor. În primăvara anului 1936, când la Fundația Culturală Regală „Principele Carol” se făceau cele dintâi pregătiri în vederea lucrărilor, se înregistraseră 78 de întâmpinări prin cari satele, din toate colțurile țării, cereau echipe, precum și 18 întâmpinări cari rugau Fundația să ia sub îndrumarea și oblăduirea ei echipe locale, alcătuite, de bună voie, de către intelectualii și fruntașii satelor. Întâmpinările acestea arată că munca celor 12 echipe studențești din 1934, precum și aceea a celor 25 din 1935, n'a rămas fără răsunet, ci gândul călăuzitor al ei, ridicarea culturală a satelor, a pătruns între săteni câștigându-le sufletele. Cele mai multe întâmpinări au fost trimise de locuitorii satelor cu Cămine Culturale, cari prin lucrarea acestuia cunosc rosturile Fundației și au luat cunoștință despre munca Echipelor Studențești; dar n'au lipsit nici cererile cari arată că au aflat despre Echipele Regelui din svon, din cercetarea vreunui sat prin care tinerii Echipieri au trecut, ori din „Albina”, foaia săptămânală pentru popor, a Fundației.

Desigur, însă, că semnul cel mai îmbucurător al campaniei din anul acesta rămâne numărul mare al echipelor voluntare și al celor organizate de Căminele Culturale. Cereri, cum arătam mai sus, au fost 18, trimise unele de intelectuali răsleți, dornici de muncă, hotărâți să organizeze lucrări după metoda și programul Fundației; altele venite din partea societăților studențești județene, cari mărturiseau gândul lor de a munci pentru ridicarea culturală a vreunui sat din ținutul lor; altele, cele mai temeinice, trimise de Căminele Culturale, cari mobilizau, pentru munca socială voluntară, pe localnici, punându-i, pe timp de trei luni, în slujba Căminului Cultural al obștiei și a programului de lucru al Fundației „Principele Carol”. Din aceste 18 întâmpinări, Fundația s'a oprit asupra a 12 propuneri, luându-le în grija ei, ca îndrumare, control și înzestrare cu toate materialele trebuincioase unei lucrări de folos. Iată numele satelor cu asemenea echipe ivite din inițiative locale și cu caracter benevol: Banloc, în jud. Timiș Torontal, cu o echipă alcătuită din studenți universitari bănățeni, cari au organizat și o a doua Echipă, tot voluntară la Lescovița, în jud. Caraș; la Rusca-Montană, în jud. Severin, au cerut echipă studenții

teologi și universitari din Caransebeș; pentru Borlova (jud. Severin), a lucrat echipa elevilor școlii normale de băieți din Caransebeș; la Ardușat, în jud. Sătmar, s'a organizat o echipă în jurul Căminului Cultural local; tot așa s'a făcut și la Rebrisoara, Gurasada (jud. Hunedoara) și Drăguș (jud. Făgăraș); alte patru Echipe au fost propuse pentru pentru Band (jud. Mureș), Movila-Miresei (jud. Brăila), Trăisteni (jud. Prahova) și Cusuul din vale, în județul Durostor, din Cadrilater, echipă alcătuită din studenți și elevi macedoneni, cu familiile colonizate în Dohrogea. Dintre aceste douăsprezece echipe, recunoscute de Fundație, au dat rezultate zece, iar două și anume Rusca-Montană și Band, nu și-au început activitatea. Astfel, după doi ani de muncă pe teren și de muncă pentru propagarea ideii echipelor voluntare pentru muncă socială, ia să organizându-se, din indemnul lor, zece echipe de lucru cari au străduit trei luni pentru înfăptuirea programului de ridicare culturală a satelor, înlocuit de Fundația Culturală Regală „Principele Carol”. Echipele acestea au primit dela Fundație cărți de îndrumări tehnice și teoretice, formulare pentru cercetările monografice, zestre medicală (instrumente și medicamente) pentru dispensarul uman și veterinar, instrumente pentru activitatea inginerului agronom, biblioteci, reviste, etc., adică tot materialul documentar și tehnic de care dispune o echipă în munca ei. La trei din aceste echipe voluntare s'au trimis și câte 4 ori 5 studenți cari au mai lucrat în cadrul echipelor studențești, ca îndrumători ai muncii localnicilor, transformându-se astfel, aceste echipe, într-o adevărată școală a muncii culturale la sate, pentru toți intelectualii și fruntașii satului, adică pentru conducătorii de azi și de mâine ai căminelor culturale.

În chipul acesta au lucrat și celelalte 37 de echipe studențești, adunând în jurul lor și chemând în rândurile lor, pe localnici și în întâiul rând pe conducătorii Căminului Cultural, ca să cunoască și să deprindă lucrând, metoda și principiile programului de lucru al Fundației. Într'adevăr, munca echipelor, dela început a căutat să fie, în primul rând, o îndrumare pentru localnici, o școală pentru Căminul Cultural al satului, căci gândul de temelie al acestei mișcări arată că ridicarea satului trebuie să se facă prin organizarea inițiativelor și așezărilor locale, în slujba programului de lucru al Fundației și lucrând după tehnica Echipelor Studențești.

Lucrarea aceasta, de ajutorare efectivă a satelor, cu medici, medici veterinari, ingineri agronomi, maestre de gospodărie, etc., și de îndrumare a lor, prin educarea tuturor și formarea de conducători cari să ducă mai departe munca echipei, a fost făcută, în vara aceasta, în a 3-a campanie de muncă, de către 49 de Echipe Studentești.

În aceste Echipe au fost înrolați peste 500 de studenți și tehnicieni, recrutați dintre elementele cele mai bune ale Universităților din București, Iași, Cernăuți, Cluj și Chișinău, recomandați de către profesorii universitari. Statistica ce se va întocmi, va arăta precis numărul de studenți dați de fiecare din Universitățile României în această uriașă campanie de muncă socială, pentru ridicarea țărănimii. Însemnăm deocamdată numai faptul că majoritatea studenților în medicină a fost dată de Facultatea de medicină din Cluj; studenții agronomi s'au recrutat dela Academile din București, Iași și Chișinău; studenții în medicină veterinară și doctorii în medicină veterinară au fost încadrați prin grija Facultății de medicină veterinară și a Institutului Național Zootehnic din București; rândurile echipierilor s'au întregit cu tovarăși dela facultățile de litere, teologie și drept din toată țara, alcătuind o falangă tânără și puternică de muncitori pentru ridicarea socială a satelor. Ca și în anii trecuți, echipierii studenți au avut sprijinul unui grup de tehnicieni, format din un medic uman, un medic veterinar, un inginer agronom și un inginer silvic, oameni cu o experiență mai îndelungată în specialitatea lor, delegați la echipe, pe toată durata campaniei, de către ministere, din serviciile lor. Astfel, alcătuiau din un medicinist, o medicinistă, un veterinar, un agronom, un teolog, un sociolog, un onefist sau comandant străjer, un comandant premilitar (localnic), o maestră de gospodărie și uneori un conducător de cor, echipa studentească, ajutată de echipa tehnicienilor, lucrează cu sorți de izbândă, trei luni pentru înfăptuirea programului de muncă culturală la sate. Crește astfel în Țara românească o armată puternică de medici, ingineri, teologi, profesori, învățători, de intelectuali din toate breslele cari își învață datoriile meseriei acolo unde greutățile sunt mai mari ca oriunde în altă parte și cari, mai ales, învață să-și cunoască țara și să muncească pentru ea. Este de-o însemnătate covârșitoare pentru România de mâine faptul că se formează, an de an, 400—500 de tineri cari, între 20 și 25 de ani,

știu ce înseamnă lupta pentru conducerea unui dispensar, ori a unei băi populare, cari știu cum se organizează o cooperativă și cari știu despre ce trebuie să vorbești sătenilor ca să nu le răpești vremea fără folos pentru ei și mai ales cari își dau seama de rostul adânc al unor asemenea lucrări pentru viața satului.

După trei ani de muncă înțelept îndrumată, entuziasă și temeinică, roadele se văd bogate și îmbucurătoare, căci satele își recâștigă dorul de muncă și încrederea în puterea lucrării lor, iar tineretul dela cele 5 Universități ale țării se adună la muncă în slujba țărănimii.

În tot timpul cât a durat activitatea echipelor și înainte de trimeterea lor la muncă, s'a lucrat pentru pregătirea teoretică și practică a echipierilor și pentru îndrumarea lor în timpul lucrărilor. Cartea de temelie a activității Echipelor Studentești, dar și a Căminelor Culturale, este volumul tipărit în primăvara anului 1936, „Îndrumătorul Muncii Culturale”. Lucrarea aceasta de 450 pagini, s'a întocmit pentru a răspunde unei nevoie adânc resimțită de echipieri și de conducătorii căminelor și este o călăuză practică pentru lucrările cari trebuiesc înfăptuite de Cămine și echipe, cari pot fi făcute în sat și cu satul, precum și a chipului cum trebuie lucrat în sat prin Cămin și Echipă. Tot ce se spune în acest „Îndrumător” este întemeiat pe experiența celor doi ani de muncă la sate cu echipele și pe cercetările de monografie sociologică ale Institutului Social Român. „Îndrumătorul muncii culturale la sate nu propune un program întocmit la birou, ci grupează pe capitole de muncă înfăptuirile echipelor și nevoile satelor, așa cum au fost ele cunoscute și trăite de către Echipierii și conducătorii lor.

În tot cursul celor trei luni de muncă a apărut gazeta săptămânală „Curierul Echipelor Studentești”, întemeiată în 1935.

Campania de lucru din 1934 a Echipelor studentești a arătat că, atunci când peste o sută de oameni lucrează la o muncă pentru o țintă comună, răspândiți pe cuprinsul țării întregi, în grupe de câte 10-15 oameni, ei vor să știe unii de alții, urmărindu-se în străduințele lor, învățând unii dela alții, împărțându-și gândurile. Dar era trebuincios să se stabilească o legătură între echipe și din altă pricină: echipele studentești sunt o alcătuire nouă, nu numai ca scop și tehnică de lucru, dar și ca ideal spiritual și concepție de viață. Acest lucru trebuia spus undeva și repetat cât mai

mult, transformând echipele într-o școală, nu numai a satului, dar și a tinerilor intelectuali cari se înrolau la munca voluntară de ridicare culturală a satelor. Prin mărturisiri de credință, prin îndrumări doctrinare, prin discuții tehnice, prin dări de seamă cu privire la desfășurarea muncii în diferitele sate, trebuia începută munca de alcătuire a unui corp de principii de muncă și de viață în cadrul Echipei.

Așa s'a născut gândul întemeierii unei gazete săptămânale numită: „Curierul Echipelor Studențești“. Din această gazetă au apărut, în primul an de apariție, 1935, șapte numere, din Iulie și până la 1 Octombrie.

Folosul ei a fost mare. În acel an, 1935, Fundația trimisese la lucru peste 20 de Echipa. Munca de ridicare culturală a satelor luase, în timpul scurt de un an, o dezvoltare deosebit de mare. Zeci de sate ceruseră Echipa Studențești, arătându-și dorul de muncă și înfocată pornire spre organizarea vieții lor pe temelii sănătoase. Lozinca: „Sănătate, muncă, minte, suflet“, străbătuse programatic în toate cele 1000 de sate cari aveau, în anul acela Cămine Culturale, dar și mai departe în zeci și zeci de sate. Din numeroasele cereri se aleseră 12 sate și, adăugate la celelalte 12 vechi, campania porni deodată în 24 de locuri. Odată cu munca pe teren, porni și munca de îndrumare spirituală și practică prin „Curierul Echipelor Studențești“.

În anul acesta „Curierul“ e bogat și crescut în frumusețe cum se cuvine unei gazete care face ochul a 49 de Echipa și vorbește deodată la peste 500 de echipieri, foaie oficială a unei campanii de lucru de o mărime impresionantă. Dar înăuntrul „Curierul“ a rămas tot același caet cald și prietenos din 1934, închizând în coloanele lui mărturisiri și gânduri sincere, frământarea și îndoielile echipierului care după o zi de muncă, la un ceas de odihnă, gândește tăcut la munca pe care o face, în numele unei credințe de jertfă pentru satul românesc.

Așa înaintează „Curierul Echipelor Studențești“ incununat de fapta și sufletul celor cari înflăptuesc, în anii aceștia, cea dintâi muncă organizată și colectivă, de ridicare a satelor.

Munca pentru pregătirea teoretică și îndrumarea echipelor s'a întregit cu munca de înzestrarea lor tehnică pentru lucrările de specialitate medicală, de medicină veterinară, agronomie, etc. Atât studenții cât și tehnicienii din echipele

Fundației nu depun o activitate formală, ci prestează o muncă efectivă după toate regulile unei lucrări sortite să dăreze. Ca să poată face față acestor cerințe Fundația se îngrijește ca doctorul să aibă instrumente și medicamente, inginerul agronom unelte de lucru și terenurile necesare lucrărilor demonstrative, medicul veterinar serurile și vaccinele trebuincioase, ș. a. m. d. Înzestrarea echipelor cu aceste materiale s'a făcut de către: Ministerul Sănătății care a dat instrumentele medicale, zestrea gospodărească și medicamente; Ministerul de Agricultură și Domenii care s'a îngrijit de înzestrarea inginerilor agronomi și a medicilor veterinari; Institutul Național Zootehnic și Institutul Pasteur cari au dat medicilor veterinari instrumente, seruri și vaccinuri, ca și Institutul Dr. I. Cantacuzino, care a răspuns totdeauna cererilor Fundației; Uzinele U. D. R. pe lângă alte ajutoare, au pus la îndemână echipelor zece truse de unelte gospodărești fabricate în întreprinderile lor și alte zece serii de unelte de plugărie spre folosul sătenilor din satele cu echipe; nu poate fi uitat sprijinul Direcției Generale C. F. R. care a făcut mereu înlesniri pentru călătoria și transporturile de efecte ale echipierilor.

Buna îndeplinire a programului de muncă culturală la sate, atât educativă, cât și practică, a impus colaborarea cu o serie întreagă de instituțiuni și asociații, cu rosturi asemănătoare Unele s'au alăturat Fundației din proprie inițiativă, altele au fost chemate să sprijine munca de ridicare culturală a echipelor.

O colaborare deosebit de devotată și prețioasă a fost aceea a ofițerilor medici și a studenților ofițeri medici, umani și veterinari, ai Institutului Sanitar Militar, cari au întregit rânduile echipelor, lucrând cu hărnicie exemplară, disciplinată și cu deosebită pricepere.

O experiență nouă și rodnică a fost aceea a colaborării cu OETR-ul, prin folosirea comandantilor străjeri pentru educarea străjerească a copiilor și prin integrarea cercetașilor în munca culturală a echipelor studențești. Socotim întâlnirea dintre tinerii liceeni și mai ales ucenici C. F. R. organizați cercetășești, cu studențimea universitară, în cadrul campaniei de muncă pentru sate, a echipelor studențești, hotărâtoare pentru dezvoltarea lor sufletească și pentru orientarea viitoare a preocupărilor lor sociale și a atitudinii lor, cunoscând puțința muncii constructive pentru nație, în munca culturală pentru sate. Prin organizațiile străjerești, prin cercetași și prin co-

mandanții organizațiilor premilitare, așa de bine îndrumate de către Inspectoratul P. P., Echipetele au isbutit să se ocupe de îndrumarea întregului tineret din sat, dela vârsta cea mai fragdă, până la cei de 18-20 de ani, făcând din ei adeseori colaboratorii cei mai sinceri ai echipierilor.

Ca și în anii trecuți s'a alăturat tehnicienilor din echipele studențești, un grup de 10 ingineri silvici, prin grija înțeleghătoare a Institutului pentru cercetări și experimentație forestieră (I. C. E. F.), realizând lucrări de specialitate în regiunile în cari împrejurările cer și o cercetare și acțiunea temeinică a problemelor silvice.

Școala de Asistență socială „Principesa Ileana” a făcut cercetări în 7 sate.

Despre toate lucrările lor, echipierii au întocmit rapoarte săptămânale și lunare, pe formulare-tip și în dări de seamă speciale; în chipul acesta Fundația a putut urmări tot timpul lucrările, luând măsuri pentru buna lor desfășurare.

Grija cea mai mare s'a îndreptat însă în anul acesta, spre pregătirea celor chemați să ducă mai departe lucrările echipei în Căminele Culturale. La îndemnul și după îndrumările D-lui Profesor Gusti s'au înființat deaceia, școli pentru conducătorii de Cămine Culturale, precum și școli țărănești, întregite cu școli practice de agricultură, pomicultură, albinărit, etc. Toate aceste școli, cari au durat 15-20 de zile, au avut, în primul rând, un caracter practic, ascultătorii lucrând împreună cu echipierii; expunerile vorbite au avut doar rostul să sistematizeze cunoștințele, arătând legătura tuturor lucrărilor în cadrul programului general de lucru al Căminului Cultural, experimentat în sat prin echipele studențești. La școlile pentru conducători de Cămine Culturale au luat parte câte 21-30 de învățători,

preoți, notari și chiar săteni luminați și buni gospodari, primind deslușiri, prin expuneri vorbite și lucrări practice cu echipierii, cu privire la rostul, organizarea, lucrările și metoda de lucru a Căminului Cultural. Prin școlile țărănești ale echipelor, cu întruniri și convorbiri serale, s'a urmărit să se dea sătenilor un prilej de petrecere cuminte cu cetiri și cântări, dar mai ales s'a urmărit îndrumarea lor cu privire la munca câmpului, creșterea vitelor, îngrijirea sănătății, întocmirea gospodăriei, prin sfaturi date de fiecare echipier în ramura sa de muncă. Roadele sunt deosebit de bune. Într-o cronică viitoare vom stărui asupra acestor lucrări experimentale arătând numărul, alcătuirea și înfăptuirile lor, deosebite dela sat la sat, după oameni și nevoi.

Ca să se facă știută munca echipelor și ca să se întărească legătura lor cu toate căminele din jur, în luna a treia a lucrărilor, Septembrie, s'au convocat o serie de întruniri județene ale Căminelor Culturale, în adunări de lucru și de reciprocă lămurire despre folosul echipei în munca fiecăruia din Căminele Culturale, despre statutul Fundației și despre munca tuturor pentru ridicarea ruia din Căminele Culturale, despre statutul fundației și idespre munca tuturor pentru ridicarea socială a satelor. Adunările acestea au fost prilej de mare bucurie sufletească pentru toți, prin întărirea încrederii fiecăruia în puterea îndreptătoare de rele a muncii culturale la sate.

În întregul ei campania de muncă din anul acesta a Fundației se arată ca o mare lucrare de coordonarea activităților speciale în legătură cu nevoile țărânimii, bogată în realizări și mai ales aducătoare de noi mijloace pentru înfăptuirea gândului mare al unei noi organizări a vieții și muncii satului românesc.

OCTAVIAN NEAMȚU

METABOLISMUL SOCIAL

II

Am înfățișat în numărul trecut al revistei problema metabolismului social în genere, mai ales așa cum se pune în opera celor doi mari gânditori italieni Pareto și Gini, rămânând să continuăm în numărul de față cu o dare de seamă despre căteșă din contribuțiile speciale la problema aceasta, cuprinse în comunicările italiene la Congresul internațional de sociologie din 1935, publicate abia anul acesta.

În comunicarea *Sul ricambio sociale in genere e su quello del dopoguerra in ispecie*, profesorul italian, de origine germană, Roberto Michels, stabilește că mișcarea de ascensiune și scoborîre socială, adică metabolismul social, este determinată în regimurile capitaliste, burgheze, de trei factori mai de seamă: 1. nevoia obiectivă proprie rânduelii economice, cu feluritele sale conjuncturi privitoare la materialul omeneșc;